

- Index Disputationum quae hoc volumine primo continentur:
1. De judiciis paganis.
 2. De Emphyteuta meliorationibus.
 3. De Retentione.
 4. De Concursione.
 5. De Testamento p nuncupationem qua late factis.
 6. De liberis Expositivis fundationem.
 7. De immunitate Metastica.
 8. De jure Detractionis.
 9. De Pensionis ob perititate remissione.
 10. De Sumptibus Pietatis.
 11. De Scholae Macedoniano.
 12. De Potestate Maritali.
 13. De Actionibus Praejudicialibus.
 14. De Moneta, eiusdemque jure et Mutatione.
 15. De Magistratibus.
 16. De Actione Spolij.
 17. De Divisione ac Qualitate rerum et earum dominio ex iure gentium acquirendo.
 18. De Munitibus eorumque damnis.
 19. De Praesumptionibus.
 20. De Advocatis.
 21. De Diffidationibus: Confessione.
 22. Analysis I: Traditionibus et C. De Pactis.

Dubio

1

HERMANNUS WERNER

Dissertatio Academica,

DE

DIVISIONE AC
QUALITATE RERVM, ET
EARUM DOMINIO EX JURE
GENTIUM ACQUIRENDO,
CONTINENS,

Quae

Olim ex permisso amplissimæ Facultatis Ju-
ridicæ in Academia Rhodonopolitana habita

NUNC VERO

Ob præclaram & in foro tritam materiam
DENUO RECUSA.

HELMSTADII,

Typis & Sumptibus JOHANNIS HEITMULLERI
Anno cl^o l^o c LXXVI,

HERMANNUS WERNER

Philosophiae

DIVISIONE AC

QUALITATE RERVM ET

CAUSARVM

GENITIVAE

CONSTITUTIONIS

OPUS

OPUS

OPUS

OPUS

OPUS

OPUS

OPUS

OPUS

OPUS

OPUS

OPUS

OPUS

OPUS

OPUS

OPUS

T H E S I S I.

Nter alias juris nostri materias, e-
am etiam, quæ de Rerum divisione ac quas
litate, acquirendoque earum jure gentium
dominio, tractat, eminere videmus: idque
tam propter subtilitatem, Gilck. in præf.
ad *h. t. fol. mihi 10.* quàm utilitatem: illam
siquidem per multas juris materias, non tantum late diffu-
sam esse, sed & illius cognitionem, multarum legum in-
telligentiam secum adferre, imò tranquillitatem publicam,
hominumque inter se naturalem societatem conserva-
re, notissimum est. Duar. ad *h. t. c. 2. in pr. fol. m. 610.*
Quare rem non ingratham ac inutilem nos facturos confide-
dimus, si hanc ipsam, in conclusiones conjectam, publicæ
velitationi subjiciamus.

II.

Et quamvis ex consilio Ulpiani in *l. Erest. 1. de reb. ered.* significatio voculæ *Rei*, præliminaria quædam exigere videatur, tamen, cum ob generalitatem nimiam *d. l. 1. Paul. l. rei. 5. Ulp. l. rei. 23. de V. S.* vulgò transcendens appelletur: Gœd. ad *d. l. 5. n. 54.* eam potius intelligentiæ sanæ committere, quam definitioni includere voluimus.

III.

Res in articulos deductæ, vel in patrimonio, vel extra
patrimonium nostrum sunt. Justin. *pr. inst. h. t. Paul. d. l. Rei. 5. de V. S.* Vel, alias divini alias humani juris esse,
Gajus in *l. Summa j. in pr. h. t.* respondit.

IV.

Divini juris sunt absolute, res sacræ, ac religiosæ, quodammodo verò sanctæ, veluti muri & portæ. Gaj. in d. l. j. h. t.

V.

Sacræ autem res sunt, quæ dedicatæ sunt publicè, Marcian. l. in tantum. 6. §. sacræ. 3. h. t. ita, ut si fuerint privati alicujus, ejus etiam assensus accedat; Pomp. in l. id quod. 11. de R. l. si vero in publicorum numero constitutæ, Princeps consentiat, Ulp. l. sacræ. 9. in pr. h. t. & Consecrans, hoc est, Pontifex, §. sacræ. 8. inst. h. t. seu penes quem est sacrorum cura: & hic; manibus ad cælum extensis, in loco sacrando orationem habeat, & iai venerabilem salutis nostræ crucem figat, secundum Justin. Imp. in c. illud j. in med. Novell. 5. vid. Novell. 67. c. 1. in fin. Nov. 23. c. 34. Nov. 131. c. si quis 17.

VI.

Sacrum itaque privatim constitutum, sacrum non est, sed profanum: Marcian. d. l. in tantum. 6. §. sacræ. 3. h. t. & legibus 12. tabb. hoc modo, ne quis separatim Deos habesset, mutum fuit.

VII.

Sunt autem rerum sacrarum duo genera. Dd. comm. ad l. §. 8. Unum est earum, quæ ad cultum Dei directò dedicatæ sunt: ut puta, sacræ ædes, & donaria, sive omnis suppellex sacræ. d. §. 8. l. h. t. Alterum verò earum, quæ ad ministerii sustentationem potissimum destinatæ sunt: Veluti decimæ, & annui Ecclesiæ redditus. De quibus vide Gelasii, Simplicii, & Gregorii Pontif. Rom. c. prasulum. 26. q. 3. c. concesso vobis. cum seqq. 12. q. 2.

VIII.

Utræque hanc habent qualitatem, ut nullius sint in bono

bonis: §. nullius. 7. Inst. h. t. Marc. l. in rariis. 6. §. sacra. 2.
b. r. ideoq; nec obligari, nec sub ulla quadam aliena-
tionis specie, ad alium transferri possunt. Imp. Leo &
Anthem. in l. jubemus. 14. in pr. C. de SS. Eccles. c. nulli. 5. de
reb. Eccles. non alien.

IX.

Idq; adeo verum est, ut, si venditæ, aut oppignoratæ
cuiuspiam sint, Ecclesia potestatem vendicandi eas ha-
beat, nulla ad repetendum emptori actione relicta: dd.
Imp. in d. l. 14. §. sanè j. C. d. r. quia ea, quæ contra le-
ges fiunt, pro infectis habenda sunt. d. §. sanè in fin. Theod.
& Valent. in l. non dubium. ver). quod ad omnes. in med. C.
de LL.

X.

Fallit tamen hoc, quando ære alieno Ecclesia pre-
mitur: Auth. hoc jus. in pr. C. d. r. vel capiti redimendi
vel pauperibus alimenta subministranda sunt: c. Aposto-
licos. & seqq. 12. q. 2. etenim aurum Ecclesia habet, non ut
servet, sed ut eroget, & subveniat in necessitatibus
Ambros. c. aurum. & Hieron. in pr. c. gloria. d. caus. 12. q. 2.
præsertim fidei consortibus.

XI.

Et hæc exceptio etiam locum habet, si alienatio Ec-
clesiæ sit utilis & proficua: Nov. 7. c. ut autem. 2. §. finimus.
un. prævia scilicet cognitione causæ, decreto Antistitis
accedente, nec non suffragio eorum, ad quos ea res per-
tinet. c. sua nuper. c. 8. de his qua fiunt à prel. c. 1. de reb. eccles.
non alien. Magnus Cothmannus, Saxonix, dum viveret
Papinianus (nobis 14. April. Anni 1624. ereptus) j. consil.
45. n. 90. & seqq. Contra, qui solemnitatibus hæc ne-
glectis, sacrum, sacrove commendatum rapit, compis-

A :

lat,

lat. aut quovis alio modo profanat; is sacrileij nefario crimine se obstringit. Leo & Anthem. Impp. in *l. jubemus 14. §. sanè. j. C. de SS. Eccles.* Ambros. *c. sunt qui* Gregor. *c. sacrilegium.* Luc. *Episcop. c. omnes 17. q. 4.* Huc etiam pertinent verba leg. 12. *tabb. ap. Cic. 2. de legibus: Sacrum sacrove commendatum, qui clepserit, rapueritquè, parricida esto.*

XII.

Et licet antè, ac intra seculum, res sacræ ab usum haud levem passim sint expertæ: tamen usum retinuerunt: quare etiam malum haberi æquum non est, quo benè uti licet, inquit Cicero, sed imitandum Juri Modestini responsum in *l. legatum. 16. de usu. & usufr. legat.* Quemadmodum enim is consultus, num legatum civitati à defuncto relictum, ut singulis annis in sui memoriam spectaculum (quod in illâ civitate celebrare nefas erat) ex redditibus celebraretur, heredibus defuncti cederet? iniquum hoc esse, memoriamque testatoris alio & licito genere celebrari oportere, respondit: sic quoque res, priscais temporibus Deo & pauperibus superstitione aliqua dedicatæ, hæc expiatâ, non ad heredes defunctorum revolvendæ, vel in fiscum migistratus, privatorumque hominum usum, redigendæ: sed potius in veros usus, hoc est, ad pauperes alendos, vel ad veros magni Dei, & servatoris nostri Jesu Christi, *Iustin. in pr. c. 9. Nov. 120.* ministros, juventutis informatores sedulos, vel ad studiosorum conatus pios, juvandos, & similes, convertendæ sunt. Huc fac. *respons. Valent. in l. legatum. 4. de administer. rer. ad civit. pertin.* vide *R. A. zu Auzpurg. de Anno 1555. §. Als auch. fol. m. 309. Dn. Cothm. de cons. per tot.* Quod enim semel Deo dicatum, sacrumque effectum est, ad

ad usus profanos ulterius transferri non debet, c. *semel*. de
R. l. in 6. & ibi Muxellan. fol. m. 361. n. 1.

XIII.

Sunt enim adhuc alia privilegia dictarum rerum,
non solum in acquirendo, sed & possidendo, conservan-
do, adeoque in omni jure augendo, consistentia. Quia
namque Ecclesiarum bona, à laicorum jurisdictione immu-
nia esse ignorat Imppp. Leo & Anthem. l. *omnes* 33. §. *pri-
vilegiis* 7. C. de *Episcop. & cleric.* Theod. & Valent. l. *nemi-
nem* 11. in fin. C. de *SS. Eccles.* Ambros. c. *conversior*. 23. q. 8.
Quis, immunitatem templorum sive sacrarum ædium,
tam latè se extendere nescit, ut asyla & periculorum sint
per fugia, maximè de jure Canonico: c. *si quis contumax*
27. q. 4. c. *reos*. 23. q. 5. Imppp. Honor. & Theod. l. *fideli*. 2. C.
de *his qui ad Eccles. confug.* nam de jure civili templa inno-
centibus & injuriam metuentibus, non autem inferentis-
bus, vel nocentibus securitatem præstant. Nov. 17. c. 7.
quia poenas ob maleficia solvi magna ratio suadet, Gaj.
l. *si à rec.* 70. §. *id quod s. de fidejus.* immò probis nocet, qui
malis parcit: Senec. & pinguiorum victimam Deo mag-
strari non posse, quàm hominem sceleratum, innuit c.
quali. 23. q. 5. Heig. 2. q. 39.

XIV.

Et cum dedicatio ædificij, etiam afficiat locum, cui
impositum est, is diruta æde sacrâ, sacer manet: Marcian.
l. *in tantum*. 6. §. *sacra*. 3. in fin. h. *sit*. & venire, vel ali-
quo modo alienari nequit. Papin. l. *ade sacrâ*. 73. de *con-
trah. empt.* veniens verò in potestatem hostium, sacer
esse definit: est à calamitate istâ liberatus, quasi quodam
post liminio reversus, pristino statui restituitur, Pompon.
l. *cum loca*. 39. de *relig. & sumpt. fun.*

15. Res

XV.

Res religiosæ (à relegendo, religando, aut relin-
quendo dictæ, D. I. ad §. religiosum. 9. Inst. h. t.) sunt, quæ
non publicâ autoritate, certis & solennibus verbis Deo,
ut sacræ, sed privati alicujus voluntate, & nudâ illatione
mortui, inferis, hoc est, mortuorum manibus dedicabantur.
Marcian. l. in tantum. 6. §. religiosum. 6. h. tit.

XVI.

Hujus generis sunt omnia sepulchra, à Constat Imper.
per. domus defunctorum appellata, l. qui. 4. in pr. C. de
sepulchr. v. o. st. hoc est, in quibus corpus, ossave hominis
condicta sunt. Vlp. l. locum. 4. §. sepulchrum. 5. de relig. &
sumpt. fun.

XVII.

Et eorum quædam sunt Familiaria, quædam Here-
ditaria. Illa dicuntur, quæ quis sibi familiæque suæ con-
stituit; hæc autem, quæ quis sibi, hæredibusve consti-
tuit: Gaj. l. familiaria. 5. d. t. vel quod paterfamilias ju-
re hæreditario adquisivit. Vlp. l. quod. 6. l. in pr. eod.

XVIII.

Et cum corpus hominis locum religiosum faciat,
nullusq; locus sine sepulturâ religiosus esse possit: sequi-
tur, si quis eo animo corpus intulerit, quod cogitaret
indè aliò postea transferre: magisque temporis gratia de-
ponere, quàm quod ibi sepeliret mortuum, & quasi æter-
nam sedem daret, destinaverit: locum profanum manere,
Paul. l. si quis. 40. d. tit.

XIX.

Verum non totus, qui sepulturæ destinatus est lo-
cus, religiosus sit, sed quatenus corpus humanum est.
Vlp. ex Celso in l. locum 2. §. sepulchrum. 5. eod. Quod si
in

in diversis locis sepultum est, uterque quidem locus religiosus non fit: quia una, vel unius sepultura, plura sepulchra efficere non potest. Mihi autem videtur, illum esse religiosum locum, ubi, quod principale est, conditur, id est, caput, cuius imago fit, unde cognoscimur. Paul. l. cum in diversis. 44. d. tit.

XX.

Hinc licet Dd. inferant, si in ipso confinio, homo occisus reperiat, ei, ad cuius territorium capite inclinat, cognitionem criminis competere: tamen in dubio hæc conjectura nimis infirma est. Ad utrumque igitur hanc spectare, rectius affirmat Zas. in parat ff. comm. divid.

XXI.

Porro de jure civili, religiosum locum unusquisque facere potest, suâ voluntate, dum mortuum infert, in locum suum, in quo habet plenum jus & dominium. Marc. l. in tantum. 6. §. religiosum. 4. h. tit. Vlp. l. Prator ait. 1. §. facere. 7. de mort. infer. Nam si ager sit proprietarius duntaxat, aut fructuarius: utriusque domini consensus omninò requiritur. Vlp. l. locum. 2. §. si usus fr. 7. de relig. & sumpt. fun. Papin. l. sunt persona. 43. cod.

XXII.

Quod si ager sit communis: absque consensu socij mortuum inferre non licet. §. religiosum. 1. h. t. Marcian. l. in tantum. 6. §. 4. h. t. At in sepulchro communi, etiam sine cæterorum consensu, ex ipsâ dominis quemlibet rectè sepeliri constat: potissimum verò, quando non est alius locus, in quo sepeliri possit. Callistrat. l. si plures. 21. de relig.

XXIII.

Quod si alienum inferat, familiæ heriscundæ, aut

B

COM.

communi dividundo iudicio, rectè convenitur; arg. l. ß
edes. 12. l. Papin. Sabinus. 28. Commun. divid.

XXIV.

Mortuo verò in alienum locum illato, domino vel
non consentiente, vel ratum habente, locus religiosus
non efficitur. d. §. religiosum. 9. in fin. Instit. h. t. Vlp. d. l. 6.
§. 4. in fin. eod. Itaq; is qui intulit, aut tollere id, quod
intulit, aut loci pretium præstare cogitur, per in factum
actionem, quæ tam heredi, quàm in heredem competit,
& perpetua est. Gaj. l. is, qui. 7. de relig. & sumpt. fun. Ossa
verò, vel corpus effodere, domino, sine pontificum, præ
sidiisve iussu non licet, ex sententia Labconis. Vlp. l. ossa. 8.
in pr. d. t. Quinimò violatores sepulchrorum, monumento
rum, statuarum infames efficiuntur; Vlp. l. 1. & 2. cum seqq.
de Sepulchr. violat. interdum etiam pro qualitate delicti,
humilis conditionis, ultimo supplicio afficiuntur; hones
tiores verò, in insulam deportantur. Paul. l. rej. fin. d. tit.

XXV.

Verùm, quod olim ex Divi Hadriani rescripto, sub
pœna 40. aureorum erat prohibitum. Vlp. l. prator. 3. §.
Divus. 5. d. tit. id hodiè usu, & iure Canonico correctum
est, ita, ut non solum in cœmiterijs, sed etiam templis
Christianos sepelire concessam sit, & tam in urbe, quàm
extra eam; tot. tit. X. de sepult. arg. l. de quibus. 32. de legib.
etiam criminum obnoxios, & digno supplicio subiectos.
Imp. Dioclet. & Maxim. l. obnoxios 11. C. de relig. & sumpt.
fun. si modò cum signis veræ pœnitentiæ discesserint. c.
furt. X. de furt.

XXVI.

Excipitur tamen, à communionem Ecclesiæ legitimo
modo segregatus, uti & hæreticus, Judæus, & usurarius.

c. 12.

*c. sacræ. X. de sepult. c. nullus. 23. q. 5. c. quia in omnibus. X. de
usur. Majestatis crimine damnatus. Vlp. l. corpora. 1. de ca-
daver. pun. nec non metu pœnæ seipsum interimens. c. pla-
cuit. 23. q. 5. & ibi Gloss. Quorum sepultura non humana,
sed canina, aut asinina esse solet.*

XXVII.

Cæterum eandem res religiosæ cum sacris naturam
habent: ideò etiam, extra commercium sunt. Marc. d. l.
6. §. 2. h. r. neq; vendi, vel obligari, juris religione prohibe-
bente, possunt: Gordian. l. res religioni. 1. C. de sepulchr.
Viol. Antonin. l. invito. 2. C. de relig. & sumpt. fun. nam &
SCIO cavetur, ne usus sepulchrorum permutationibus pole-
luatur, id est, ne sepulchrum aliæ conversationis usum ac-
cipiat, Vlp. l. si quis. 12. §. 1. de religios. imò monumentum
alienum demoliri, fas non est: quia religionis interest,
monumenta extrui, & exornari: Vlp. l. prator. 1. §. inter-
dictum. 6. de mort. inferend.

XXVIII.

Quod de sepulchris dictum est, id multò magis obtia-
net in defunctorum corporibus. Quare Vlp. lib. 9. de
de omnib. Tribunal. scripsit, pertinere ad officium præsidis
provinciæ, curare, ne corpora aut ossa mortuorum detine-
antur, aut vexentur, neve prohibeantur, quo minus via
publicâ transferantur, aut quo minus sepeliantur: l. ne cor-
pora. 38. de relig. Quare debiti gratiâ, debitoris defuncti
exuvias detinere, aut impedimentum earum sepulturæ fac-
sere, omninò prohibitum est, Nov. 115. c. hac autem. 5. vers.
meminimus, unic.

XXIX.

Olim in hujusmodi flagitio deprehensus, 50. libras
auri dependere: vel sub iudice competente, pœnas cora

poſſe ſuo laere, fuit conatus, Juſtin. *l. cum ſit. 6. in fin. C. de ſepulchr. Violat.* Hodie à debiti repetitione cadit, & alterum tantundem heredibus injuriati exſolvit: inſuper tertiâ parte bonorum publicatâ, ipſoq; infamia notato. Auth. *item qui. C. d. iij.* Qui enim hominis naturam non erubuit, dignus eſt, & pecuniis, & gloria, & aliis omnibus condemnari. Nov. 60. c. 1. *verſ. qui enim.* Et hæc de cada veribus.

XXX.

Cum autem reliquiarum translatio impetratur, deſinit locus religioſus eſſe. Paul. *l. cum in diverſis. 44. §. cum autem. 1. d. relig. & ſumpt. fun.* uti etiam, ſi ab hoſtibus occupetur. Pompon. *l. cum loca. 36. d. 1.* Quod ſi ab hac calamitate fuerit liberatus, quaſi quodam poſtliminio re- verſus, priſtino ſtatui reſtituitur. *d. l. cum loca. 36. in fin.*

XXXI.

Sequuntur res ſanctæ: quæ quodammodo divini juris, §. *ſanctæ. 10. Inſt. 1. t. Theſ. ſupr. 4.* & ſanctione quaſdam legis ab injuria hominum exemptæ ac munitæ ſunt: Marcian. *l. ſanctum. 8. in pr. h. t.* quod enim ſanctione quaſdam ſubnititur, id ſanctum, eſi Deo non eſt conſecratum, reputatur. Vlp. *l. ſacra. 9. §. propriè. 3. d. tit.*

XXXII.

Harum in numero ſunt leges, *d. l. 9. §. 1. muri & portæ civitatis: Gai. l. 1. pr. h. t.* qui, quæve, ob qualitatem inhærentem privati alienis neq; ſunt, nec eſſe poſſunt, *d. §. 10. l. b.* Quare etiam nulli privato in his demoliri aliquid, aut facere licet, quodammodo aliquod irrogetur, ſine magiſtratus authoritate: Hermog. *l. in muru. 2. ne quid in loc. ſacro.* uti nec cuiquam in illis habitare, ſine Principis permiſſu, propter fortuita incendia, conceditur. Paul. *l. ſin. d. 1.*

33. Et,

XXXIII.

Et, cum beneficio harum rerum, municipia, castra, civitates, ac villæ, ab injuriâ hominum sint tutæ: veritati consonum est, poenam capitis hostili animo eas transcendentes praestitutam esse: Pompon. *l. fin. h. t. Gæd. ad l. 5. de V. S. n. 17. cum*, secundum d.]Cum, hostile, ac abominandum sit, cives Romanos aliò, quàm per portas egredi *d. l. fin.*

XXXIV.

Hanc rem cædis fraternæ occasionem Romulo præbuisse Liv. *1. dec. 1.* scribit. Cicero contra, speciem utilitatis, animum ejus impulisse, & cum ei visum esset utilius, solum, quam cum altero regnare, fratrem interemisse, & in eo pietate & humanitate omiſsa, muri causam opposuisse, speciem honestatis nec probabilem, nec satis idoneam, adeoq; peccasse. *3. offic. fol. m. 125.* docet.

XXXV.

Quod de muris & castris dictum est, quidam ad carceres publicos extendendum esse iudicant: ideò, quod, qui effracto carcere, vel cum cæteris, qui in eadem sunt custodia, conspiratione facta, evaserunt, capite puniendos esse, Saturninus probavit, relatore. Vlp. *l. de his. 1. in pr. de effractor.* id tamen de carcere summi principis tantum intelligendum, & cum aliis inferiorum carcerum effractoribus, mitius agendum esse, cum Wel. *in parat. ad d. tit. n. 1.* existimamus.

XXXVI.

Legati quoq; hostium sancti habentur, Pompon. *l. si quis. fin. de legation.* utpote, quorum jus cum hominum præsidio munitum, tum etiam divino jure vallatum est. Cic. *in tract. de harusp. resp. fol. m. 674.* Ideò si quis legat

B ;

tam

tum hostiam pulsasset, contra jus gentium id commissum esse existimatur: & is, qui pulsasset, hostibus dedebatur, uti accidit Hostilio Mancino, licet à Numantinis receptus non sit. Pompon. in d. l. fin. Freig. in not. ad Cic. in d. orat. ad verbum, Legatorum. fol. m. 691. vid. Suid. lib. 5. fol. 78.

XXXVII.

Quemadmodum jus in publicum & privatum dispescitur: §. fin. Inst. de l. & l. ita quoq; res humani juris in publicas & privatas dividuntur. Don. 4. comm. 11. Publicæ in bonis privati alicujus non sunt, sed universitatis ipsius. Gaj. l. summa. 1. in pr. b. tit.

XXXVIII.

Ex qua generali rerum publicarum appellatione, trichotomia hæc propullulat, scilicet quod aliæ communes, aliæ publicæ, aliæ universitatis sint. pr. Inst. b. t. Marcian. l. quedam. 2. d. tit.

XXXIX.

Communes sunt, quæ ex sui naturâ & origine æqualem præbent commoditatem, ut hominibus, ita & reliquis animantibus. Licet itaque nostræ sint, tamen privatim ac propriè non sunt nostræ, sed nobis cum omnibus aliis communes jure naturali, hoc est, jure gentium, pr. Inst. b. t.

XL.

Inter has recensentur primò aër, cuius usus communis est omnium, neque privatim cuiusquam proprius, Vlp. l. injuriarum. 13. §. si quis. 7. de injur. l. 3. ne quid in loc. publ. Quamobrem ædes meas, si servitus non debeat, quantumvis in sublime tollere, & luminibus vicini officere licet. Vlp. l. cum eo. 9. de S. V. P. l. 8. & 9. C. de servit. ita ta-

MACB

tamen, ne usitatus altitudinis modus excedatur l. 1. C. de
ad. f. privat. Borch. ad §. 1. Inst. de S. R. & V. P. n. 46.

XL I.

Secundò aqua profluens, quæ hoc loco non aquam
pluviam, uti Accursus, nec flumen ipsum, §. 2. h. t. sed
fluminis aquam, usum potandi & abluendi præbens, des
notat, & à flumine hoc differt, quo pars à toto: ideoq;
illa aliquem prohibere omninò inhumanum est. Et de
hujus usu Ovid. lib. 6. Metamorph. Quid prohibetis aquas?
usus communis aquarum est.

XL II.

Tertiò mare commune omnium est, & per hoc liti
tòra maris. §. 1. Inst. h. d. l. 13. § 7. de injur. Marcian. l. 2.
§. 1. b. t.

XL III.

Et hinc facilè intelligitur, res in prædictis conten
tas, etiam naturali jure communes esse, utpote aves &
volucres in aère, in mari pisces, in littore maris gemmas,
& similes alias. Florent. l. item lapilli. 2. h. t. Quare aucu
pari, piscari, & navigare in mari, & ad littus appellere &
in eo opus aliquod facere, cuilibet liberum est. Cels. l.
litora. 3. & Sax vol. l. in littore. 4. Nequid in loc. publ. Pom
pon. l. ergò. 30. §. fin. de A. R. D.

XL IV.

Res publicæ, quasi populicæ appellantur propriè
quæ sunt populi Romani. Vlp. l. 15. de P. S. ad usum no
strum autem, Vocabulo converso, id publicum rectè dic
citur, quod alicujus populi est quasi proprium: quamvis
bona civitatis abusivè quoq; publica vocentur. Vlp. l. bo
na civitatis. 15. de P. S. & ibi Gæd. in fin.

XL V.

Harum jus & qualitas partim in usu, partim in pro
prio

prietate cernitur. §. 2. & seqq. *Inst. h. t.* usus earum; utpo-
te fluminum & portuum, est communis: sicuti viarum
publicarum & litorum. *Vlp. l. fluminum. 24. in pr. de damno.*
infect. l. 2. §. 3. de flumin. Pompon. *l. 1. de loc. & itin. priv.*

XLVI.

Quare etiam, in his cuilibet piscari, navigare, leva-
re, edificare, ac destruere, uti & per ripam onerare, atq;
exonerare, similiaq; his facere permittitur: si modo alii
eo ipso damnum nullum inferatur. *Vlp. d. l. fluminum. in*
pr. & l. 1. §. si quis. ne quid in loc. publ. Idq; adeò verum est,
ut actio iure civili ei competat, qui huiusmodi rerum
publicarum usu prohibetur. *Vlp. l. iniuriarum. 13. §. 7. in*
fin. de injur. Castrenf. *in l. fin. de usurp.* Dn. Cothm. *cons. 34.*
n. 5. & 6. nisi ad usum accesserit prohibitio, longissimâ
temporis præscriptione munita, cuius initium non extat.
Myal. ad §. 1. l. 1. per l. 4. C. de aq. duct.

XLVII.

Quod si pluribus non pareat liber piscandi usus, ut in
diverticulo, ex flumine publico apud prædium privatum
egrediente, auffs dem *Dystrome*/ qui primò pluribus annis,
hoc est, 10. inter præsentis, 20. inter absentes, piscari ex-
pit, alios eodem iure uti prohibere potest, si modo in
continuo piscandi usu se defenderit: *Marc. l. si quisquam.*
7. de divers. & tempor. præscript. ubi verò occupatio & usus
desit, nulla hoc nomine præscriptio allegari potest. *l.*
præscriptio. 45. de usurp. & usucap. & ibi, Cujac. Cothm. d.
loc. in pr. Diss. Dd. varîe.

XLVIII.

Proprietas harum rerum, vel est populi Romani, ut
fluminum & portuum. §. 2. *Inst. h. t.* vel singulorum, ut
riparum. §. 4. *ead.* vel denique nullius, ut litorum publi-
corum. §. 5. *ead.*

XLIX.

Proprietas populi Romani in fluminibus & portibus ex eo intelligitur: quod in his non æquè, ut in mari, vel litore maris, cuiquàm ædificare licet, sine publicâ auctoritate: imò, quamvis illa accedat, tamen quicquam facere, quo statio, vel navigatio deterioretur, non conceditur. Vlp. l. 2. & pass. ne quid in loc. publ. l. 1. §. non autem, 22. de flumin.

L.

Singulorum verò proprietas in ripis, hinc elucet, quod, etiamsi naves eò appellere, ac onus reponere, cuivis liberum sit: tamen arbores ibi natas, nulli alij, præterquam dominis, quorum prædijs coherent, cædere permissitur. §. 4. Inst. h. t. Gaj. l. riparum. 6. in fin. pr. h. t. quia ripæ solo cedunt, ex quo primum à plano vergere incipiunt usq; ad aquam, Paul. l. flumina. pen. de flum.

LI.

Quæsitum est, an is, qui in utrâque ripa fluminis publici domum habeat, pontem privati juris facere possit? respondit Jct. quod non. Scævola l. fin. d. loc. sic quoque per viam publicam pontem facere non est permissum. Vlp. l. 2. §. 22. ne quid in loc. publ. ne via deterior fiat, hoc est, ne usus ejus ad commandum corrumpatur. Vlp. in d. l. 2. §. 22.

LII.

Denique litorum proprietatem nullius esse (privati) exindè apparet, quod ejusdem cum mari juris sit. Quare etiam cuiuslibet liberum est, casam ibi ponere, in quam se recipiat, vel retia ex mari deducta siccare, ac aliud quidpiam, citra usus publici impedimentum, facere §. 5. Inst. h. t. Gaj. in d. l. 5. h. t. Scævola l. in littore. 4. ne quid in loc. publ.

C

53. Poi

LIII.

Postremo, quæ alterius, quàm Romanæ civitatis propria sunt, universitatis nominantur §. 6. *Inst. h. t.* & duorum sunt generum: nam aut in usu sunt publico, aut in populi pecunia. Pompon. *l. sed Celsus. 6. in pr. de contrab. empt.* Illius generis sunt, quæ publicis usibus serviunt: veluti fora, theatra, stadia, publica balnea, & si qua alia communia sunt civitatum. Marcian. *d. l. 6. §. 1.* hancque qualitatem adnexam habeat, ut civibus iis communiter inter se uti licitum sit, adeo, ut locus in theatro à Titio occupatus, rectè ejus esse dicatur. Cic. *3. de fin.*

LIV.

Idque in tantum obtinet, ut in campo ludere publico, vel in balneo publico lavare, vel spectare in theatro prohibitus, actione injuriarum uti possit: Vlp. *l. injuriarum. 23. §. fin. de injur.* loca enim publica utique privatorum usibus deserviunt, jure scilicet civitatis, non quasi propria eus jusque: & tantum juris habemus ad obtinendum, quantum quilibet ex populo ad prohibendum habet. Vlp. *l. praesor. ait. 2. §. loca. 2. ne quid in loc. publ.*

LV.

Res universitatis in pecunia populi, uti dictum est ex Pomponio, consistentes, ac usumfructum ei præbentes, sunt prædia & insulæ, itemque peculia servorum, reip. & vectigalia publica, scilicet portus, rerumque vernalium, *l. 1. si ager Vectig.* itemque salinarum, metallorum, piscariorum, vel picariorum, & similibus, quæ non tam publica esse, quàm inter publica haberi d. JCr. Vlp. *in d. l. bona civit. 15. de V. S. testatur.*

LVI.

Et ejusmodi bona civitatum, in patrimonio populi
cons

consistentia, vendere permittitur, ab eâque venditione,
rite recteque facta, recedere, etiamsi melior postea offeratur
conditio, nullatenus permittum est, nisi specialiter
de eo inter contrahentes convenerit. Anton. Imp. *l. si sine.*
§. & l. si qua, fin. de vendend. reb. civit. Dioclet. & Maxim.
l. ratas. 7. C. de rescind. vendit. Quod tamen ad res in usu
publico consistentes, uti sunt viæ publicæ, basilicæ, simi-
lesve, extendendum non est. Pompon. *l. sed Celsus. 6. in*
pr. ibi: sed in publico usu. de contrah. empr. siquidem judi-
cum prætoria, & publicas domos, oportet publico juri
atq; usui semper vindicari. Impp. Constantin. & Const. *l.*
prætoria. 4. C. de operib. public.

LVII.

Ad exemplum Reip. permittum est quibusdam, ha-
bere corpus collegii, vel communitatis: veluti sutorum,
pistorum, aliorumque artificum: quibus præterea est pro-
prium, habere res communes, arcam communem, &
actorem, sive Syndicum, per quem, tanquam in Repub.
quod communiter agi, fierique oporteat, agatur, fiat. Gaj.
l. neq; societas. 1. §. quibus autem. 1. Quod cujusq; universi-
tatis nom.

LIX.

Cæterum, si quid universitati debetur, singulis non
debetur, nec quod debet universitas, singuli debent.
Vlp. *l. sicut. 7. §. si quid. 7. d. tit.* Hinc Repressalias ob
sponsonem, vel debitum ipsius civitatis, in singulos ejus
cives non dari, dicendum videtur. Gothofr. ad *d. §. 1.*
Eâdem quoque ratione, honos Universitati debitus, singu-
los non respicit: & juramento se obstringens capitulo,
vel Reipubl. singulis ejus membris, scilicet soli Præpos-
sito, vel Diacono, nec soli Consuli, seu senatori, neque

reliquis capitularibus vel senatoribus, sed toti capitulo;
seu toti Reip. est obstrictus. Obrecht, *disp. 4. tit. 71. & seq.*

LIX.

Haecenus de rebus, quae extra patrimonium nostrum
sunt, tractavimus, sequuntur jam privatae res, ideo ita nos
minatae, quod in singulorum, *hoc est*, privatorum domi-
nio existunt, vel consistere possunt. *l. 1. de A. R. D.*

LX.

Dominium autem (quod in directum & utile recte
dividi posse existimo. *arg. §. cum autem, fin. Inst. de usufr.*)
nanciscimur vel jure gentium, vel civili jure. *§. singulorum.*
11. Inst. h. t. Hermog. l. ex hoc jure. 5. de l. & l. Jurisgenti-
um modos constituerunt alij plures, alij pauciores. Nos
ad quatuor, omnes illos contrahimus, coque ceteros re-
ferri posse existimamus.

LXI.

Inter illos antiquissimus est occupatio, utpote à quo,
secundum Nervam filium, dominium quoddam rerum
proflaxit: referente Paulo in *l. possessio. 1. §. dominium q̄*
2. §. dominium q̄. 1. de A. R. D. quod enim ante nullius est,
scilicet tam juris, quam possessionis ratione, Coras. ad *d. l. 1.*
2. 7. id naturali ratione primo occupanti conceditur. *§.*
fera. 12. Inst. h. t. Gaj. l. quod enim 3. in pr. de A. R. D. quia
quod omnibus nascitur, industriae praemium Quintil:
declam. 13. dixit.

LXII.

Occupatio sub se complectitur Venationem, *§. fera.*
12. Inst. h. t. inventionem, §. 18. & captionem ab hostibus.
§. 17. Inst. h. t.

LXIII.

Venatio est vel terrestrium, viventium in terrâ feras
cum:

rūm: vel in aquis, ut piscium: vel aërium volatiliū.
Prior in specie dicitur venatio, subsequens piscatio, finalis aucupium nominatur.

LXIV.

Aucupium omnibus permissum est, non solum in privato, sed etiam in publico, imò tam in proprio, quam alieno fundo, *d. §. 12. Inst. b. 1. Gaj. d. l. quod enim. 3. §. nec interest. 1. de A. R. D. dummodò non inferatur damnum, arg. l. quosdam. 6. C. de metall.*

LXV.

Aves, feram naturam habentes, hoc modo capiuntur, quia nullius, & naturam omnium communes sunt, primi occupantis fiunt *d. §. fera. 12. l. b. 1.* Nam si mansuetæ, aut cicures sunt naturam, ut sunt anseres, & gallinæ cohortales, quas ali videmus, tum in villâ, tum in urbe, licet aliò avolent, nostrumque effugiant conspectum, dominiū tamen non mutant. *§. gallinarum 16. l. b. Vlp. l. Pompon. 44. de A. R. D. uti nec aves naturam feræ, operam hominum verò cicuratae, cuiusmodi sunt pavones, & columbæ, quæ ex consuetudine avolare ac revolare solent, §. pavonum. 15. l. b. Gaj. d. l. 5. §. pavonum. 5. de A. R. D. Cuius generis etiam sunt apes, quæ eiusdem cum aliis cicuratis animalibus propemodum naturæ esse censentur, §. spiritum quoque. 14. l. b.*

LXVI.

Quæ cum omnia tam diu nostra sunt, hoc est, animo occupari & possideri intelliguntur: quamdiu ad nos commeari ac remeari consueverunt: *d. l. 5. §. in medio. d. tit.* idè vi ea apprehendens, aut clam eripiens, averrensque animo lucrandi, facti nobis tenebitur. *Gaj. d. l. 5. §. 6. in fin. d. tit.* Sin verò consuetudinem redeundi dese-

guerint, & in naturalem libertatem se receperint, ab aliis, utpote in nullius bonis existentia, impunè occupari possunt. Gai. d. l. 5. §. 5. in fin. eod.

LXVII.

Dicta aucupia in fundo alieno, licita sunt, dummodo quis fundum ingredi, à domino non prohibeatur. Callistr. l. Divus. 16. de S. R. P. Gai. d. l. 3. §. 1. Prohibitione spretâ, in fundo aucupium exercens, quod capit, omne quidem suum facit (nisi fructus fundi constet ex aucupio. Cels. l. item si fundi. 10 de usufr.) nec à domino retineri in fundo potest: Verum ab actione iniuriarum tutus non est. arg. §. sed & lex Corn. 18. Inst. de injur. Gai. l. quod enim. 3. in fin. pr. de A. R. D. nam in alienum fundum ingrediendi potestas, nisi constitutâ servitute, nemini permittitur. Callistr. l. divus. 16. de S. R. P. Dioclet. & Maxim. l. per agrum. 11. C. de servit. & aq.

LXVIII.

Jus piscandi quoque commune est omnibus, in mari, ac publico flumine. §. flumina. 2. Inst. h. r. & quidem adeò, ut contra prohibentem iniuriarum actionem competere. Vlp. in d. l. iniuriarum. 13. §. fin. de injur. scribat.

LXIX.

Sed non etiam ut aucupari in fundo alieno, ita piscari in rivo, aut flumine privato licet: Vlp. in fin. d. l. 13. illo etiam casu volentem piscari, dominus prohibere, & contra eum interdicto *uti possidetis*, agere potest. Paul. l. sanè. 14. d. tit. Quod si quis in flumine alieno non circumscripto pisces capiat, is pro ratione facti, & conditione personæ cuiusquam, vel in ære, vel in corpore, iudicis arbitrio, punitur. Ex vivario autem pisces auferens, furti obligatur. P. H. D. Art. welcher auß Deichern 169. & ibi Vigel, c. 8. Excep. 7. f. m. 285.

LXX.

Jus venandi quod attinet: illud liberum est omnibus
d. §. fera. Inst. b. t. Gaj. d. l. 3. §. 1. de A. R. Dom. tam in so-
 lo publico, quam privato, tam in proprio, quam alieno.
d. §. 12. & d. l. 3. §. 1. Idque in tantum procedere multi in-
 terpp. contendunt, ut ne quidem Principem cuiquam in lo-
 co publico venandi potestatem adimere posse, asserant.
Schurf. con. 1. nu. 12. cent. 3. & alij.

LXXI.

Quæ sententia de jure civili veteri quidem procedit;
 verum hodiè jure novo, & consuetudine, isti juri mulla
 tum detractum est. *c. nemo retia. in tit. de pac. cen. in usib.*
feud. Ac in fundo quidem suo unusquisque dominus iure
 quodam suo, prohibere potest venationem. *Gaj. in d. l. 3.*
§. planè. de A. R. D. sed ne quis in loco publico venetur,
 solus Princeps aut magistratus is, penes quem est eius loci
 Jurisdictio, cum qua venatio plerumque coniuncta est,
 prohibet. *arg. l. pupillus. 239. §. territorium. 8. de V. S. Paul.*
l. extra. fin. de jurisd. Saltus namque & nemora, in qui-
 bus feræ liberè vagantur, sunt loca publica: adeoque in
 iure & imperio sunt populi Romani: lege autem Regiâ,
 omni imperio ac potestate Principi concessâ *Vlp. l. 1. de*
constit. princ. §. sed & 6. Inst. de jur. N. G. & C. etiam iura
 publica in eum translata esse, dubitandum non est: quare,
 qui solus habet ius imperii, is quoque bona publica suo
 quodam iure possidet. *Cels. l. litora 3. ne quid in loc. publ. l.*
deprecatio. 9. ad l. Rhod. de jact.

LXXII.

Hinc fit, ut, dum princeps in locis publicis, tanquam
 in suis & privatis, licentiam venandi sibi usurpat: aut
 aliis inferioribus Romani Imperii Principibus, Equitis
 busq;

busque, nobilibus, beneficiariis, jus venandi, seu Foresti
(vulgò *Sejagt/ Jürst* oder *Wiltbahnrecht*) cum bonorum
procuratore, ut operæ militaris quasi præmium & au-
toramentum, dat & permittit, alij è contra adimit, nul-
li injuriam facere videatur, propterea, quod jure sibi à le-
gibus concessio utatur. *Gaj. l. nullus 55. de R. 1.* Aliàs nam-
que, si jure communi ei uti non liceret, deteriore loco,
quàm privatus quispiam faturus esset: *Dd. in l. item venio
ant. 22. §. in privatorum. de pet. hered.* siquidem in fundo
privati alicujus, sine domini assensu venari non licere, sus-
prà dictum est. *Vid. l. Divus. 16. de S. R. P.*

LXXIII.

Hoc autem posterius non attenditur, si jus in fundo
alieno, usu & tempore immemoriali. Cujus initij me-
moriam non extat, præscriptum sit: illud namque rectè fieri
posse, juris est indubitati. *l. 1. in fin. de aq. plu. arcend.* *Se-
bast. Med. de Venat. p. 2. q. 1.* *Wel. in parat. ad h. t. num. 76*
Itaque tali casu, nec cuiusquam consensu, nec iustæ causæ
allegations, propter quàm possideatur, quam vulgò titus
lum appellant, opus est. *Vlp. l. si quis diuturno. 20. in pr. &
ibi Dd. si serv. vind.* Præscriptio enim temporis longissi-
mi, neque titulo, neque bonâ fide indiget amplius, sed so-
lummodò possessio est necessaria. *Imp. Valent. in l. 2. de
prescript. 30. vel 40. annor.* imò vetustas pro iure & causâ
accipienda est. *Scævola in l. fin. de aq. & aq. plu. arcend.*

LXXIV.

Quæ licet ita sint: tamen Tyrannos, & efferos
Astrones, contra mandata sua venantes, ferasq; capien-
tes, ultimo supplicio qui afficiunt, non probamus, neque
severitatem Galeatii Sfortiæ, quâ colonum, leporem
captum, crudum cum pelle devorare coëgit, ex quo
more

mortuus est, laudandum: moremque Henrici Secundi, & Richardi. I. Anglorum Regum, oculis & genitalibus regias feras capientes, multantium, haud æquum fuisse existimamus cum Arnis *de jure venand. n. 3. fol. m. 523.* licet in casu contemptus superioris, pro modo contemptus, delinquentem, poena corporali puniri posse, statuat Seb. Med. *d. tract. p. 1. q. 5. n. 7. in fin.*

LXXV.

Undè contra Edictum Principis pluries venientem, & planè incorrigibilem hominem, aliquando ultimo posse adfici supplicio, nonnulli statuunt ex. *l. 1. C. de superexaction. ut ita unius poena, sit plurium metus. l. aut facta 16. §. nonnunquam. fin. de poen:* Interim verum manet, quod animæ hominum quibuscunque rebus sint pretiosiores, *l. sanctimus, 21. C. de SS. Ecclesi. ac poenæ delictis debeant commensurari, secundum JCr. in l. 11. de poen.*

LXXVI.

Quod autem suprà dictum est, de ferarum captatione, scilicet eas fieri primi occupantis: eò pertinet, ut ejus tamdiu sint, quamdiu ab eo tenentur, vel custodia coercentur: *d. §. fera, 12. Inst. h. t.* nam quando evaserunt ejus custodiam, alterius patent occupationi. *d. §. 12. Gai. in d. l. 3. de A. R. D.* Quapropter fera ab aliquo vulnerata, non prius ejus fit, quam si eam cepetit: *§. illud quasitum, 13. Inst. h. t.* nam spe & animo, ferarum dominium non acquiritur, sed manu & occupatione: *Procul. l. in laqueum. 55. d. 111.* multa enim accidere possunt, ut eas non capiamus *d. §. illud quasitum, 13. Inst. h. t.*

LXXVII.

Ad occupationem quoque pertinet depraedatio bellica,

D

ca,

ea, siquidem in bello iusto & legitimo, ex hostibus capta,
eodem iure statim fiunt capientium. §. *item ea. 27. Inst. b. r.*
sive sint res, sive personæ. d. §. 17. Hæ ex captivitate so-
lutæ, iure postliminii, pristinum recuperant statum. Gaj.
l. adeo quidem 7. de A. R. D. Verùm hodiè iure captivita-
tis, & postliminii in dissensionibus civilibus cessante: capti,
aut ære sese liberant: vel ad tempus certum militiam abiu-
rant. Alciat. in *l. hostes. 118. de V. S. Dd. comm. ad d. §. 17.*
Hering. de fideiuss. c. 7. n. 537. fol. m. 225.

LXXIIX.

In bello autem capta, non omnia indistinctè capien-
tium fiunt, sed mobilia tantum: quia immobilia publicata,
adiudicantur fisco: Pompon. *l. sicaptivus. 20. in pr. de capt.*
& *postlim.* vel ab Imperatore veteranis, in præmia adsig-
nantur. Paul. *l. Lucius. 11. in med. de Evictione.*

LXXIX.

Magnam cum occupatione adfinitatem habet, in-
ventio, illiusque veluti pars quædam est: nam hæc æquè,
ut illa, res nullius, iure gentium protinus eorum fiunt,
qui primùm possessionem earum adprehenderit. Paul. *l.*
possessio. 1. §. 1. de acquir. vel amittit. poss.

LXXX.

Et non tantum res naturâ communes, sed etiam
aliæ, quæ alicujus sunt, quarum dominus ignoratur, hæc
pertinent. Illæ sunt gemmæ, & lapilli pretiosi, vel quæ-
cunque res aliæ, in mari, vel eius litore natæ ac inventæ,
quæ statim inventoris fiunt: §. *item lapilli. 18. de R. D. Nerat.*
l. quod in litore. de A. R. D. hæc à domino, necessitate cogen-
te, projectæ, vel eo ignorante, amissæ, dominium non
mutant, ideò quod in errore, aut ignorantia voluntas
nulla censetur esse. Vlp. *l. si per errorem. 15. de Jurisdic.*

Idem

Idem in *l. consensisse. 2. in prin. de iudic. & sic in illis merito cessat acquisitionis ratio. §. fin. Inst. h. tit.*

LXXXI.

Quare in tempestate maris, causa levandæ navis res ejectæ, vel in incendio in publicum projectæ, domini manent. Javolen. *l. interdum. 21. §. quod ex naufragio. 1. de acquir. poss. Vlp. l. si finis. 15. si quis metu. 35. de damn. infect. adeò, ut qui ejusmodi rem invito domino, lucri faciendi gratia, contrectet; furti obligetur, nimirum ad poenam quadrupli intra annum; post annum verò, ad simplum; Vlp. *l. 1. & 3. Gai. l. si quis. 5. ff. de incend. ruin. & naufr. Impp. in l. fin. C. de furt.* siquidem publicè interest, nihil rapi ex huiusmodi casibus. Vlp. in *d. l. 1. §. hujus edicti. 1. d. tit.**

LXXXII.

Hinc facilè colligimus, quid de naufragiorum compendio, olim in Germaniâ iustatissimo, non in mari solum, sed etiam in Albi & Rheno, quo domini territorii, quod flumen alluit, utentes, res litori adpullas, sibi vendicarunt, statuendum sit; illa namque consuetudo non tantum irrationabilis est, sed etiam contra expressam iuris dispositionem. *l. 1. C. de naufrag. lib. 11. inoleverat; quare meritò Imper. Frideric. II. Auth. Navigia. C. de furt. & Constit. sua de stat. & consuetud. contr. libert. Eccles. edit. §. navigia. 9. eam abolevit, & scienter res projectas retinenti, publicationem omnium bonorum dictavit. dd. textib.* Illud etiam Carolus V. generali constitutione fecit, quæ continetur in *der P. H. D. art 218. vers. deßglei. then an vielen.*

LXXXIII.

Coeteroquin, quicumq; rem inventam selat, lucrandi

D 2

ani.

animo, furtum committit, siue sciat, cuius illa sit, siue id ignoret: quum satis constet, id quod nostrum non est, ad alios omnibus modis pertinere. Vlp. in *l. falsus*. §. *qui alienum. de furt.* Justin. in *l. fin. C. unde vi.* Ad poenam autem furti evitandam, inventor libellum continentem proponat, se invenisse, ac redditurum ei, qui desideraverit: Vlp. in *l. falsus*. 43. §. *proinde 8. vers. solent. ff. de furt.* aut qui suam esse, certis quibusdam signis atque indicijs testatum fecerit. Dd. in §. *fin. l. h. r.*

LXXXIV.

Si verò dominus non appareat, & inventor inops sit, eam retinere poterit, si dives, rectius fecerit, illam in manus pauperum erogando. Auth. *omnes peregrini. C. comm. de succes.*

LXXXV.

Quid ergò? si inventor, id est, inventionis præmia, quæ dicunt, petat? sanè pretium tale honestius recipitur, quàm petitur: Vlp. *d. l. 43.* §. *9.* nisi quis conquirendæ rei causa singularem operam impendisset, tunc enim non denegandum esse, æquitas suadet. arg. *l. 4. §. 4. de condict. ob turp. vel in just. caus.*

LXXXVI.

Porro videndum est, quid juris sit de inventione thesauri, cuius alia, quàm præcedentium rerum est natura. Wesf. ad §. *thesauros. Inst. h. r.* Eum Paulus definit, ut sit vetus pecuniæ depositio, cuius non extat memoria, ut iam dominum non habeat. *l. nunquam. 31. §. thesaurus. 8. de A. R. D.* Leo Imp. Thesaurum definit, condita ab ignotis dominis tempore vetustiore mobilia. *l. un. C. de thes.*

LXXXVII.

Videndum autem, num quis in suo, vel alieno loco
the

thesaurum invenerit *d. §. thesaurus. l. h. t.* Quod si quis
in suo loco (intellige, vel pleno jure, vel utili) fortuito,
vel data opera, non arte aliqua illicita, Leo in *d. l. un. &*
ibi Gloss. in verbo. arte. C. de thesaur. invenerit, tunc ex asse
thesaurum suum facit, *d. §. thesaurus.* Sin verò in loco
alieno, ex semisse tantum inventoris thesaurus efficitur. *d.*
l. un. d. §. 1. Tryph. l. si is qui. §. 3. de A. R. D.

LXXXIIX.

Hoc posterius tum demum procedit: si fortè fortuna
arando, aut colendo, aut alio quocunq̄ue licito modo quis
thesaurum in alieno invenerit solo *d. l. un. C. de thes. d. l. si*
is qui. de A. R. D. Econtra cum solius efficit domini. *d. l. si*
is qui. §. 3. d. l. un. C. h. t. tantum enim ab est, ut quicquam
de eo repertor participet, ut etiam poena dignus potius,
quàm præmio esse videatur Ulp. in *d. l. iniuriarum. de iniur.*

LXXXIX.

Idem juris est, si in loco publico thesaurum quis for-
tuito repererit: quo casu inventor, cum fisco æqualiter
ponitur ex D. Adriani rescripto, ejus Edicti verba Æmilie
us Spartianus in ejus vita, hoc modo refert: Adrianus
(inquit) de thesauris ita cavit: ut, si quis in suo reperisset,
ipse potiretur, si quis in alieno, dimidium dominio daret,
si quis in publico, cum fisco æqualiter potiretur, Hotom. ad
pr. d. §. thesauros. 39.

XC.

Quod idem quoque locum habet in thesauro, in loco
sacro, aut religioso publico invento Callistr. *l. 3 §. fin. &*
ibi Dd. de iur. fisc. Frid Imp. constit. in c. un. in fin. Qua sint
regal. in usib. feud. 3. tit. 10. in fin.

XCI.

Quod si tamen locus ille suus, aut proprius fuerit: ut
si sepulchrum sit hereditarium, fit thesaurus eius, cuius

D 3

est

est fundus, tanquam in suo repertus *d. §. 29. Instit. h. r.*
maximè, si quasi beneficio fortunæ is oblatu fuerit, nullo
perscrutandi studio abhito, quod prohibitum est, ne se-
pulchrorum violandorum detur occasio. *d. l. un. C. de thes.*
Vlp. l. ossa. Marc. l. Divi fratres. de religiof. l. 4. §. 3. ad l.
jul. pecul. Quamquam enim loca sacra & religiosa propriè
in nullius bonis sint, tamen quodammodo ejus esse viden-
tur, in cujus fundo sunt, & quorum majores in eis aut sacra
solennia constituerunt, aut sepulchra sibi elegerunt. Cai in
l. familiaria. s. l. 10. de relig. & sumpt. fun. Vlp. l. 1. §. face-
re 7. & tot. tit. de mort. infer. Hillig. in Donel. Enucl. 4.
comm. 14. lit. f. in fin. not.

XCII.

Atque hæc omnia tum demum procedunt, quando
nullis argumentis constat, quo depositore pecunia sit res
condita: *Nebelkrâ decis. 9. p. 112.* quia, si ex inventâ simul
epistola appareat, vel aliis certis documentis, vel fortassis
testibus, cujus ea sit, probari possit: non ad inventorem,
sed deponentem, aut ejus heredes, *l. cum heredes. de Acquir.*
poss. l. heres in omne. de acquir. hered. adversus quos nulla
potest objici præscriptio, quantumvis immemoralis tem-
poris, pertinet: *l. thesaurus. ad exhib. Scæv. in l. à*
tutore. de R. V. Papin. in l. peregrè. de acquir. p. ff. Just. Zin-
zerling. Jct. eximius & Dicasterij Megapol. Adessor
dignissimus in dissertatione sua de Thesaur. th. 12. neque eo
nim ulla præscriptio sine possessione currit. Modest. in l. 38
de Vsu cap. & usurpat.

XCIII.

Quid verò dicendum de mercenario conducto, ad
fodiendum in nostro fundo si is fortuito thesaurum ine-
veniat & illi dimidium inventæ pecuniæ relinquendum

Exi

existimamus, Tryph. l. 63. de A. R. D. quia alij rei operam
in sumebat, & fortuna aliud dabat, d. l. 63. §. quod si servus.
3. vers. nemo enim. d. cit.

XCIV.

Et cum supra, *ib.* 87. in suo thesaurum inveniensem,
ejus solius esse dictum sit; extra dubium quoque est, quod
qui heri domum mercatus, hodie in eâ thesaurum inve-
nit, illius efficiatur dominus. Scævola in l. à tutore. 67.
de Rei Vind. non ut portionis domus: sed rei extrinsecus
accidentis, nihilque cum domo commune habentis, arg. l.
possideri. 3. §. Neratius. 3. de acquir. poss. vid. Zinzerl d.
dissert. *ib.* 33. ubi plurima hanc in rem exempla elegan-
tissima enumerat.

XCV.

Et hætenus de inventione dicta, ita accipienda, ut
tum demum invenisse intelligatur, qui veluti in rem
præsentem venit, ejusque quasi possessionem adeptus sit:
Dd. in d. §. 39. inventio namque occupationem continet:
Procul. l. in laqueum. 55. de A. R. D. hæcque pertinet regula:
Verba cum effectu intelligenda sunt. Vlp. in l. hoc edictum.
1. §. hæc autem verba. 2. quod quisque iur. in al. stat.

XCVI.

Secundus dominij acquirendi modus est accessio,
qua quid rei nostræ, tanquam principaliori, velut accesso-
rium accedit. c. accessorium de R. l. in 6to. Paul. l. in rem
actio. 23 §. item quacunq. 5. de R. V. Eaque est vel naturalis,
vel industrialis. Vult. 1. l. R. c. 70. n. 35.

XCVII.

Ad illam pertinent fetus, sive procreatio animas
lium nostrorum, alluvio, & alveus vetus. Fæturam quod
attinet, de ea ait Justinianus: Quæ ex animalibus foemi-
nis,

nis, dominio nostro subiectis, nata sunt, iure gentium nostra fiunt. §. *ut in ea. 19. Inst. h. t.* Et tum inter irrationabilia & rationabilia non distinguimus: Huc fac. §. 4. *Inst. de jur. pers. Venul. l. cum pragnans. fin. h. t.* neque ut pecorum, sic etiam ancillarum nostrarum partum in fru. tu esse dicimus. §. *in pecudum. 37. l. b. tit.*

XCIIX.

Alluvione seu incremento latente, §. *præterea. 20. l. d. tit.* quod paulatim fluminis motu agro adiecitur nostro, id nobis quoque iure gentium acquiritur. Gaj. *l. ad eod. 7. §. præterea. 1. h. tit.* Imp. Gordian. *l. quamvis. 1. in f. C. de alluv. & paludib.*

XCIX.

Secus obtinet in parte aliqua, repentino impetu, vi fluminis, fundo meo adiecta: §. *quod si. 21. l. b. tit.* ea etiam, nisi tempore longiori fundo meo hæserit, cum mea terra coaluerit, arboresque tractæ, in eam radices egerint, domini prioris manet; quare illam cum omnibus importatis vindicare potest, dummodo mihi damni infecti, & de præterito quoque damno, si quod acceperim, caveat. Ulp. *l. hoc amplius. 9. §. Alfenus. 2. & seq. de damn. infect.* Ulp. *l. si quis. 4. §. ea qua. fin. ff. de reb. cred. si cert. pet.*

C.

Sic quoque alveus à flumine relictus, eorum, quorum proxima sunt prædia, proprius fit, pro modo scilicet latitudinis cuiusque prædii, quæ latitudo propè ripam sit: §. *quod si. 23. l. b. tit.* Gaj. *l. ad eod. 7. §. quod si. 5. h. tit.* novus autem alveus fit iuris publici: & si postea à flumine relinquatur, stricto iure inspecto, cederet proximis prædiis: sed ex bono & æquo prioribus dominis restituitur. Jct. *d. l. 7. §. 5. & seqq. d. tit.* Inundatio autem fluminis

non

non mutat agri, speciem: proinde recedente aqua, ager ipso jure, veteri domino restituitur. Pompon. l. si ager. 27. in fin. quib. mod. usufr. vel us. amitt.

C I.

Industrialis accessio, est rei alienae cum sua commixtio: per quam id, quod additum est, vel adjunctum, toti cedit, veluti accessio principali, sine quo ea esse non potest. Paul. d. l. in rem. 23. §. 5. de R. V. Paul. l. cum principio palus. 178. de R. l.

C II.

Et fit potissimum adjunctione: qua dominium acquiritur, quoties alicujus rei ornandae, augendaeque causa aliquid adhibetur: in qua non quantitas, sed qualitas spectatur. §. si tamen alienam. 26. l. h. est. Paul. in d. l. 23. §. item quaecunq. 5. de R. V. Vlp. l. cum aurum. 19. §. perveniamus. 12. de aur. & arg. leg. Qua ratione aliena purpura, licet ea pretiosior sit, accessionis vice, cedit vestimento: & gemma inclusa cedit auro, cujus major est species. Vlp. d. l. cum aurum. 19. §. perveniamus. 12. de aur. & arg. leg.

C III.

Itaque eo casu, quaecunq. aliis juncta, sive adjecta, accessionis loco cedunt, quamdiu cohaerent, dominus ea non vindicare, sed ad exhibendum agere potest, ut separentur, tuncque vindicentur. Paul. l. in rem. 23. §. 5. in pr. de R. V.

C IV.

Inspiciendum autem tunc, num bona, vel mala fide sit facta accessio. Illo casu, si accessio à re principali separari nequit, actio ad exhibendum, & conditio sine causa, domino datur. hoc verò, etiam actio furti penalis, & conditio furtiva ei competit. Paul. in

E

d. l.

d. l. 23. §. 5. & l. gemmā. 6. ad exhib. §. si tamen. 26. Inst. h. tit.
Nec refert, rem videri quodammodo extinctam esse. v^o
luti si brachium ferruminatione statuae meae adjunctum
sit, unitate majoris partis consutai constat. Nam si mi^o
nus, tunc non vindicari, at condici potest, etiam à
fure, aut quovis alio possessore. *d. §. 26. Inst. h. tit.*
in fin.

CV.

Eodem jure gentium ut pars toti, ita superficies ce-
dit solo, tanquam subjecto, sine quo non. Vlp. *l. qui do-*
mm. 50. ad l. Aquil. Ideoque ædificium, & plantæ & sata,
quæque ad dominum soli pertinent. §. *cum in suo. 29. h. tit.*
Gaj. *l. adeo. 7. §. cum in suo. 10. h. tit.*

CVI.

Ædificatione acquirimus dominium, sive bona, sive
mala fide, ædificemus: nec refert, utrum in proprio, an
alieno solo: neque, utrum ex nostra, vel aliena materia
ædificium construamus: quoniam solo inædificatum,
omne eidem cedit. Gaj. *d. l. adeo. 7. §. cum in suo. d. §. 29.*
Inst. h. tit.

CVII.

Quod si ex materia aliena ædificem in meo, ædificij
dominus ego quidem sum: non tamen materiæ, quæ
ipsa per se, solo non cohaeret. Vlp. *l. 1. de sign. junct.* Paul.
d. l. in rem. 23. §. 1. & 6. de R. V. & l. gemma. 6. ad exhib. 11.
la, quoad in eadem causa manet, actione in rem à do-
minis vindicari nequit: Jct. *d. l. 22. §. dignum. & d. l. gem-*
ma. 6. §. 1. cum l. seq. ex causa verò ædificio diruto, is ad
exhibendum poterit agere, ut postea vindicetur: nulla
obstante præscriptione. Paul. *d. l. in rem. 23. §. fin.* Gaj. *d. l.*
adeo. 7. §. 10. Paul. *l. qui universas. 30. in pr. de acquir. possess.*
108, Quod

CIIIX.

Quod si materiz dominus expectare nolit, quoad
 edificium dissolvatur? utatur contra edificantem actio:
 ne de tigno juncto in duplum, *d. §. cum in suo. l. Gaj. d. l.*
adeo, §. 10. Vlp. d. l. 1. & pass. de tign. junct. Quo casu ta-
 men distinctio non est negligenda: utrum quis sciens,
 an ignorans tignum alienum suis junxerit adibus. Vlp.
d. l. 1. tign. junct. priori casu, actione de tigno juncto in
 duplum tenetur, saltem pro poena: quoniam furti nec ma-
 nifesti esse videtur actio, ac prater poenam dupli, etiam
 ad exhibendum actio, vel rei vindicatio, quasi dolo
 possidere adversarius defierit, adversus eum conce-
 ditur, adeoque in omne id, quod interest actoris,
 & quod iureiurando eius, in litem aestimabitur, con-
 demnatur. Paul. *d. l. in rem. §. tignum. Vlp. d. l. 1. §. fin. &*
l. 2. de tign. junct. l. 1. §. fin. de furt. Hoc verò casu, nec vinda-
 catione tenetur, nec ad exhibendum actione, quon-
 niam cessat in eo color ille, quasi dolo defierit possidere:
 sed in duplum tamen nihilominus tenetur, pro mate-
 riz pretio: quia materiz dominus invitus quodammodo
 modo eam vendere cogitur, & fortassis eum incommo-
 do aliquo suo, aut detrimento, eaque tunc actio non, ut
 in illo, merè poenalis, sed mixta esse intelligitur: & ob id
 infamiz expers est. Vlp. *d. l. 2. de tign. junct.* Paul. *d. l.*
gemma. 6. ad exhib. Gaj. *d. l. 7. §. 10. Marcell. l. tutor. 8. de*
in lit. jurand.

CIX.

Si tamen furtivum tignum non sit: sed domino
 sciente fortassis inclusum: actio de tigno iuncto in du-
 plum cessat, & saltem ad id, quod interest, actio in fa-
 ctum datur prætoria. Paul. *l. de eo. 63. de donat. int. vir. &*
uxor. l. qui res. 98. in fin. de solut.

E 2

§ 10, Pla

CX.

Planè ut ædificium solo cedat : & immobile & pri-
vatum illud esse oportet. Vlp. *l. fundi. 17. §. Labeo. 7. Ja-
volen. l. granaria. 18. de act. empt.* Quò fit , ut si mobile
ædificium aliquod , puta horreum frumentarium , ex li-
gneis tabulis in alieno sit positum prædio ; quoniam solo
non cohæret , ne à malæ quidem fidei possessore alienatum
esse intelligatur , & ob id soli domino cedat. Javol. *d. l. gra-
naria in pr. Scævola. l. Titius. 60. de A. R. D.*

CXI.

Proinde ut & in loco sacro vel publico , si ædificium
aliquod nemine prohibente extractum sit , neutiquam
solo cedit : sed si fortè usu publico obstat , utique viocus
rus hoc deponere : sin minus , saltem vectigal ei impos-
nere debet , fisco applicandum , quod ex eo solarium ap-
pellatur. Vlp. *l. prator ait. 1. §. si quis nemine. 17. ne quid in
loc. publ.*

CXII.

Porrò quæ ædificationis , eadem quoque plantationis,
& sationis ratio est : in qua etiam superficies solo cedere
intelligitur : cuius ea , veluti pars quædam esse incipit.
Gai. *d. l. 7. §. fin. & l. quæ ratione. 9. in pr. de A. R. D. §. quæ
ratione. 32. l. h. tit.*

CXIII.

In plantatione autem videndum , num arbor radi-
ces egerit , nec ne ? quia hoc casu eius permanet , cuius
fuit ; & ob id dominus vindicare eam rectè potest. Gai. *d.
l. aded. 7. §. fin. Paul. l. sed et si. 26. de A. R. D.*

CXIV.

Deindè arboris quoque dominium plerumq; ex radi-
ce , interdum etiam ex situ eiusdem æstimatur. Gai. *d. l.
aded.*

adeò. §. fin. in fin. Nam si arbor in confinio posita, utriusque radices egerit, est communis, pro regione cujusque prædii. Marcell. l. pro regione. 8. de A. R. D.

CXV.

Sin verò arbor propè confinium posita, solum vicini ita premat, ut ei quasi inhærescat, immixtis radicibus, & ex eo tota alatur, sanè, tunc arbor ea, vicini efficitur. Gaj. d. l. adeò. §. fin. vers. hoc conveniens est. §. si Titius. 37. vers. adeò autem. quoniam ratio naturalis non permittit, ut alterius sit arbor, quam ejus, cujus in solo radices egerit. d. §. si Titius. 31.

CXVI.

Sin denique non omnibus, sed quibusdam radicibus tantum vicini arbor alatur: ejus manet, cujus in fundo origo ejus fuerit. Pompon. l. si plures. 6. §. si arbor. 2. in fin. l. si gemina. 20. de arbor. furt. cas. Venul. l. fin. quod vi aut clam. Quo tamen casu, si sit cognitum, radices, vel umbram arboris vicino prædio nocere: ex ædicto de arboribus cædendis, succidere eam, lignaque tollere conceditur: quatenus denunciatione prius facta, dominus ipse eam succidere, vel adimere noluerit. Pompon. d. l. si plures. 6. §. si arbor. Vlp. & Pompon. l. 1. & 2. de arbor. cad.

CXVII.

Huc quoque non incommodè referri potest scriptura & pictura: quarum utraque superficiei nomine continentur: & ob id, chartæ vel tabulæ, quasi solo, cedit. §. litera. 33. & §. si quis in aliena. 34. h. t. Gaj. d. l. quaratione. 9. §. 1. & 2. Paul. l. in rem. 28. §. 9. de R. V.

CXVIII.

Quæ sententia rationi naturali quidem vera est: quoniam secundum Paulum, necesse est ei rei cedere id,

E 3

quod

quod sine illa esse non potest: adeoque regulariter, ut **Ca-**
ius Junior loquitur, superposita inferioribus cedunt.
Paul. d. l. in rem. §. sed & id. & l. justissime. 44. de adit. edict.
Diversum tamen **Gaius noster** statuit: cuius sententiae ad
stipulatur **Imp. Justin. in Inst. nimirum: tabulam picturae**
cedere, saltem ob pretium picturae, quod non tam in sub-
stantia, quam in arte positum est, & plerumque superat ip-
sus tabulae pretium. Gai. d. l. qua ratione. 9 §. sed non. Paul.
l. Labeo. 14. de V. S. §. si quis in aliena. Inst. h. tit.

CXIX.

Itaque hoc casu uterque dominus rei vindicationem
habet: pictor quidem dicitur: Dominus vero tabulae,
utilem: uterque etiam, si paratus sit alteri pretium red-
dere, si quidem bona fide possideat: exceptioni doli mali
repelli potest. **d. §. si quis in aliena. 34. l. h. tit. Gai. d. l. qua**
ratione. 9. §. 1. in fin. & §. 2. vers. adversus dominum.

CXX.

Sed quid, si uterque Dominus picturam sibi suo quo-
dam iure vindicet: utri ea cedere debeat, pictori, an do-
mino tabulae? & verius est, pictori eam cedere debere,
etiamsi non possideat: dummodo is pretium tabulae
domino offerat: licet alioquin in pari causa possessor
potior haberi debeat. **Vlp. l. 1. §. us autem. de superficieb. Vlp.**
l. nemo 126. §. fin. Paul. l. in pari 128. de R. l. c. in pari. 65. de
R. l. 106.

CXXI.

Coeterum, exemplo picturae, atque adeo consuetudine
magis, quam iuris ratione, hodie receptum est, ut charta
vel membrana cedat scripturae: perinde ut tabula picturae
quoniam, autore **Gaio**, plerumque plus est in manus pretio,
quam in re, ut multo aequius videatur, pictorem aliam
tabu-

tabulam, & scriptorem aliam chartam vel membram
reddendo, aut pro his pretium persolvendo, liberari. Vlp.
l. materis, 13. §. res abesse. Paul. l. Labeo, 14. de V. S.

CXXII.

Ad hanc classem quoque non inconvenienter referri
potest, jus possessionis & fructuum perceptionis, quo &
ipso dominium per accessionem naturali jure acquiritur.
§. si quis à non domino, 35. l. h. tit. l. certum est, 22. C. de R. V. Paul. l. bona fidei, 48. de A. R. D.

CXXIII.

Fructuum autem appellatione, & jus & corpus cono-
tinetur: Julian. *l. Vacca, 43. de evict.* & fructus, quatenus
jus est in corpore, idem est, quod usufructus, de quo *in pr. Inst. de usufr.* quatenus verò ut corpus consideratur, aut est
juris, aut naturæ. Papin. *l. si navis, 62. de R. V.*

CXXIV.

Illius generis sunt usuræ, & pensiones prædiorum,
quæ propriè fructus non dicuntur: posterioris verò sunt,
fructus arborum, & fruges segetum, & fetus animalium,
qui ex re ipsa nascuntur, & fructus propriè appellantur.
Gaj. *l. videamus, 19. in pr. & l. in pecudum, 28. Vlp. l. usura, 34. & l. prædiorum, 30. Paul. l. videamus, 38. §. 13. de usur. & fructib.*

CXXV.

Et hi vicissim in duo dispescuntur genèra: nam aut
sunt naturales, veluti fructus prætorum, aut sylvarum,
aut industriales, ut fructus pecudum, segetum, vitium,
& similes, illos sponte sua & natura; hos cultura & cura
hominum nasci constat. *d. §. si quis à non domino, 35. Inst. h. tit. Pompon. l. fructus, 45. de usur.*

CXXVI.

Ad perceptionem fructuum multum refert, utrum
bo

bonæ, an malæ fidei possessor sit. Paul. d. l. bona fidei. 48.
de A. R. D. Ille, omnes fructus, ex ipsius facto provenien-
tes, pro cultura & cura percipiendo, facit suos: d. l. 48.
in pr. hac tamen in eo distinctione observata: quod si
jam consumpti sint; omnimodò eos lueratur: sin adhuc
extant, interim facit suos, quoad res evincatur, lite scilicet
et nondum contestata: at post litem contestatam, quia
amplius bonæ fidei possessor non est, universos fructus re-
stituit, non solum eos, quos percepit, sed etiam, quos per-
cipere poterat. d. l. bona fidei l. Neseius. 41. §. 1. de Rejud.
l. 1. in fin. C. de pet. hered. Dn. Lindeman. 10t. magnus, fa-
vitor ac promitor meus at a rem honorandus Exerc. 2. n. 66.

CXXVII.

Pendentes autem, & adhuc extantes, cum ipso fun-
do vindicari possunt, quippè cuius pars esse censentur:
Gaj. l. fructus. 44. de R. V. l. in singulos. 8. in fin. de ann. le-
gat. Vlp. l. si pendentes. 27. in pr. de usufr. at sine eius facto
nascentes, quique simpliciter naturæ sunt: eos fructus, ne-
quidem possessor bonæ fidei percipiendo suos facit: d. l.
si quis à non domino. 35. Inst. h. tit. multò minus civiles frus-
tus, & eos, qui iuris sunt tantum: quos non tam fructus
esse, quam vicem fructuum obtinere constat. Vlp. l. usur-
ra. 34. & l. pradiorum. 36. de usur. & fruct. Ideoque si adhuc
extant apud bonæ fidei possessorem, à domino vindicari:
sin consumpti sint, saltem condici poterunt: quatenus scilicet
bonæ fidei possessor factus est locupletior: quoniam
iniquum est, cum damno alterius locupletari. Cels. l. si me
& Titium. 32. si cert. pet. Vlp. l. sed et fil. ege. 25. §. quod au-
tem. 10. Paul. l. si à Domino 36. §. 4. de pet. hered.

CXXIX.

Secus verò est, si non sit factus locupletior, quia
tunc saltem bona fides eum excusat: & ob id fructus
con-

consumptos omnes, etiam naturales, facit suos. Paul. *d. bona fidei. 48. in pr.*

CXXIX.

Possessor autem malæ fidei, omnes ac universos fructus indistinctè cum re ipsa restituere cogitur: non solum perceptos, & quoquo modo à solo separatos: sed etiam tam consumptos, quam extantes: uti & eos, qui culpa possessoris percepti non sunt, aut quos alius diligentia percipere poterat: sive lis contestata sit, sive non sit. Paul. *d. l. 48. Vlp. l. si pignore. 22. §. si prado. 2. de pign. act. d. §. 35. Inst. in fin. & §. 2. Inst. de offic. iud.* Et isto casu fructus extantes, à malæ fidei possessore vindicari possunt, & consumpti, condici: quanti scilicet plurimi fuerint: ne cuiquam sua fraus & improbitas lucro sit. Vlp. *d. l. si pignore. 22. §. 2. in fin. & l. nam et si 13. in pr. si cert. pet. & Paul. l. si procuratori. 14. in fin. de condict. ex caus.* Nam et si cum titulo is possideat, nihilominus cum fundo etiam fructus, licet consumpti sint, restituere cogitur, quum furtum eorum quodammodo faciat. Papin. *l. sinavis. 62. de R. V. Vlp. l. au prator. 10. §. per hanc. qua in fraud. credit. & l. sed & partus. 12. quod met. caus.*

CXXX.

Sed tamen nihilominus expensas in colligendis fructibus factas, ei restituere æquum est, ut & omnes sumptus, quibus res ipsa facta est locupletior. Paul. *l. plapè. 38. cum l. seq. de hered. pet. & l. 2. C. de R. V.*

CXXXI.

Tertius acquirendi modus est Specificatio: qua rei dominium acquiritur, quoties rudi materiæ forma aut species aliqua nova inducitur: sive materia ea, ex qua fit species, sit propria, sive aliena, sive denique communis. §. *quum ex aliena. 25. l. b. et.*

F

132. Di.

CXXXII.

Distinguendum autem omninò, est tam intèr materiam ipsam, quam inter bona, vel mala fide, speciem novam facientem. Nam ex mea, quod facio materia, meum est. *Cel. l. solum. 49. §. 1. de R. V. Paul. l. de eo. 12. §. si quis. 3. ad exhib. & l. rectè. 25. in pr. de V. S.* At ex aliena materia si bona fide species nova fiat: licet olim inter Sabinianos & Proculianos admodum hoc controversum fuerit: omnis tamen in eo dijudicandi ratio posita est, ut consideretur, possit ne ea species ad materiam pristinam reduci, nec ne. *d. §. 25. Inst. Gaj. d. l. 7. §. 7.*

CXXXIII.

Priori casu materia cedit formæ: si minus, formæ cedit materia, quasi per novam speciem ea quadantenus sit extincta. *d. §. 25. Gaj. d. l. 7. §. 7. Paul. l. in omnibus. 24. de acquir. dom.*

CXXXIV.

Cum autem contra naturam sit, quengquam cum alterius damno locupletari: isto casu, materia domino competit actio ad exhibendum, & rei vindicatio: hoc verò, actio in factum, quâ estimationem materiae suæ consequitur. *Paul. d. l. in rem. 23. §. idem quacumq;. 5. Pompon. l. si mulier. 29. §. fin. cum l. seq. de don. int. vir. & uxor.*

CXXXV.

Si verò malâ fide ex alienâ materia, nova species effecta sit: veluti si ex alienis uvis mustum, vel ex olivis oleum factum sit: minimè tunc ei, qui fecit, sed qui materiae dominus est, acquiritur: eoq; nomine ad exhibendum actione, huic tenetur: quia, quod ex re nostra fit, nostrum effici verius est. *Cel. l. solum §. 1. de R. V. Paul. l. de eo. 12. §. si quis ex uvis. 3. ad exhibendum.* Multòq; magis hoc verum est, si materia sit communis: ut, si ad sua ini-

cis

tia redire nequeat; ejus fit species, ejus & res est; aut
pars rei illius, ex qua species, saltem bona fide, facta est:
nam tunc causa duplex, uni præponderat. *d. §. cum ex aliena
na. vers. quod si pariter. Gaj. d. l. ad eod. 7. §. 7.*

CXXXVI.

Huc quoque referenda confusio, qua dominium ac-
quiritur, quoties aliena materia cum sua conflatur: ut, vel
utriusque substantia mutetur, si quidem res ejusdem na-
turæ sint: vel saltem ea uniat, si res sint diversæ. *§. si
duorum. 27. h. tit. Gaj. d. l. ad eod. 7. §. sed etsi. 9.* Nam si
voluntate dominorum aliena materia cum sua confusa sit:
massa fit communis, sive materiæ ejusdem, sive diversi
sint generis: quoniam tacita tunc subesse videtur socie-
tatis pactio quædam, & conventio: etiamsi nulla alia
communione causa substat. *d. §. si duorum. 27. Gaj. d. l.
ad eod. 7. §. voluntas. 8. & l. 2. pro soc.*

CXXXVII.

Quod si casu & fortuito, veluti incendio, sit facta
confusio: omnino videndum est, an id, quod confusum
est, atque commixtum, rursus deduci & separari possit. *d.
§. si duorum. 27. vers. quod si fortuito. Gaj. d. l. 7. §. 7.* Nam
si commodè separari possit, ejusdem manet, ejus & an-
tè fuit: veluti si plumbum cum argento sit confusum:
quoniam hoc ab eo facile separationem recipit. *Vlp. l. 5.
§. 1. de R. V. Callistr. l. lacus. 12. de A. R. D.* Itaque tunc massæ
illius pars, pro indiviso vindicari nequit: quia utraque ma-
teria, licet confusa, manet tamen: *Vlp. d. l. 5. §. 1. vers. sed
si plumbum.* nam, tamen si dolo alterius confusio facta sit,
nihilominus in rem agi: eoque amplius, furti conveniri is
poterit, qui dolo fecisse hoc judicatus fuerit. *d. §. si duorum.
Gaj. d. l. 7. §. 7. Paul. l. 4. de R. V.*

CXXXVIII.

Sed si commodè, salva utriusque substantia separatio
fieri

feri nequeat & scilicet, si *as* & aurum commixtum fuerit & corpus sit commune: quod non totum, sed pro parte est vindicandum. *l. §. si duorum. Gaj. d. l. adeo. 7. §. 7. Vlp. d. l. §. 1. de R. V.*

CXXXIX.

Nec quicquam interest, utrum ejusdem naturæ res sit, an diversæ: sed omninò, aut saltem commodè separari nequeat & nam & tunc pars ejus pro indivisio rectè vindicatur. *Vlp. l. 3. §. 2. & d. l. §. 1. verso. sed si plumbum. de R. V.* Quamquam hodiè ars inventa est, qua chrysulæ aquæ vi, aurum: quocunque metallo deduci potest, de qua est apud Alciatum. *6. parerg. c. 11.* Sed hoc tamen non fit salva utriusque substantia: nam in expurgando auro per dictam aquam, *as* ferè totum inter excoquendum evanescit. Itaque tutius, rectiusque esse existimamus, asserere, communicationi locum dandum esse.

CXL.

Deniq; Commixtione rerum dominium acquiritur, quoties res aliena, quæ ejusdem est generis, cum sua permiscetur: manente eadem rei substantiâ & formâ & veluti si frumentum alienum cum suo mixtum fuerit: *§. quod si frumentum. 28. Inst. h. c. it. Ulp. l. idem Pompon. 5. in pr. de R. V.*

CXLI.

Quod si commixtio consensu utriusque domini sit facta, omne frumentum statim communicatum intelligitur: quoniam voluntas dominorum miscentium materias, commune totum corpus efficit. *Vlp. d. l. 5. in pr. Gaj. d. l. adeo. 7. §. voluntas. 8. d. §. quod si frumentum. 28.* Si verò voluntate dominorum non sit confusum frumentum, cesset communicatio: neq; enim, ut in confusione, ita in commixtione, partes minimæ singulorum corporum se ita contingunt, & in se quasi coeant, ut unum ex
his core

hic corpus existat coneretur, & quod uno spiritu continetur: sed quoniam in ea, quæ ex distantibus corporibus sunt, singulæ partes retinent suam propriam speciem; in rem actio singulis competit arbitraria: quantum patet, in illo acervo suum cuique esse, Vlp. d. l. 5. in pr. Paul. d. l. in rem, 23. §. 5. vers. at in his corporibus.

CXLII.

Sed tunc arbitrio iudicis continetur, ut is æstimet, habita ratione non solum mensuræ, verum etiam qualitatis frumenti cuiusquam: quantum unicuique ex illo acervo restitui debeat, d. §. quod si frumentum, in fin. & d. §. 2. Inst. de offic. jud.

CXLIII.

Et generaliter in omnibus, quæ vel separari, vel ad eandem speciem reverti possunt, dicendum est: si materia, manente specie duntaxat, fortè mutata sit: nec eorum dominum manere. Gaj. d. l. 7. §. 7. Paul. l. in omnibus, 24. de A. R. D. Nisi voluntate domini, alterius nomine id factum sit: nam tunc propter consensum domini tota res eius sit, cuius nomine facta est, Callistr. l. nisi voluntate, 25. Pomp. l. quicquid, 27. §. 1. de A. R. D.

CXLIV.

Quartus modus dominii acquirendi, iure gentium introductus, est Traditio: §. per traditionem, 40. Inst. h. tit. nam naturali æquitati nihil magis est conveniens, quàm voluntatem domini, rem suam in alium transferre volentis, ratam haberi, d. §. 40. Gaj. l. qua ratione 9. §. hæc quoque res, h. tit.

CXLV.

Ut autem firma sit traditio sex requiruntur coniunctim: & quidem 1. ut tradens sit dominus rei, vel quasi dominus: vel saltem habeat potestatem plenam rei alienandæ,

mandæ, sibi à domino concessam : veluti est Procurator,
aut Creditor. Vlp. l. traditio. 9. & l. non est novum. 40. de
A. R. D. Pap. l. clavibus. 74. de contrab. empt. Vlp. l. nemo
plus. 54. de R. l.

CXLVI.

Secundò, ut is qui tradit, liberam rerum suarum has
beat administrationem. Gai. l. obligari. 9. de auth. tut. Vlp.
l. 19. cui bonis interdictum est. 6. de V. O. & l. Iulianus. 10. de
cur. fur.

CXLVII.

Tertiò, ut tradens animum alienandi, accipiens acci-
piendi habeat : arg. l. si per errorem. 15. de juris dict. neque in
re sive corpore dissensus sit. Jul. l. cum in corpore. 36. h. tit.

CXLIX.

Quartò, ut res sit corporalis, quæ traditur. Gai. l. ser-
vum. 43. §. 1. h. tit. Quintò, ut non effugiat commercium,
eiusque alienatio non sit prohibita. Paul. l. 1. de fund. dot.

CXLIX.

Finaliter, ut iusta & idonea subsit causa domini
transferendi (quam titulum vocant) puta venditio, do-
natio, aut similis. Nerat. l. si procurator. 15. h. t. Pomp. l.
rei commodata. 8. Commod. Florent. l. licet. 17. §. un. de posf.
Quandoquidem nuda traditio (id est, sine causa, aut
conventionem) non transfert dominium. Paul. l. nunquam
nuda. 31. h. t. uti nec conventio nuda (id est, sine tradis-
tione) id transfert. Imp. Dioclet. & Maximian. l. traditi-
onibus. 20. C. de pact.

CL.

Numerum claudat quæstio hæc, summum iuris
principium attingens, secundum Anton. Cont. Num ad
dominium transferendum vacuæ possessionis requiratur
traditio? Quod affirmamus, moti l. si pater. 8. C. de act. empt.
Paul. l. si in emptione. 2. §. vacua possessio. un. de act. emp.

F I N I S.

154032

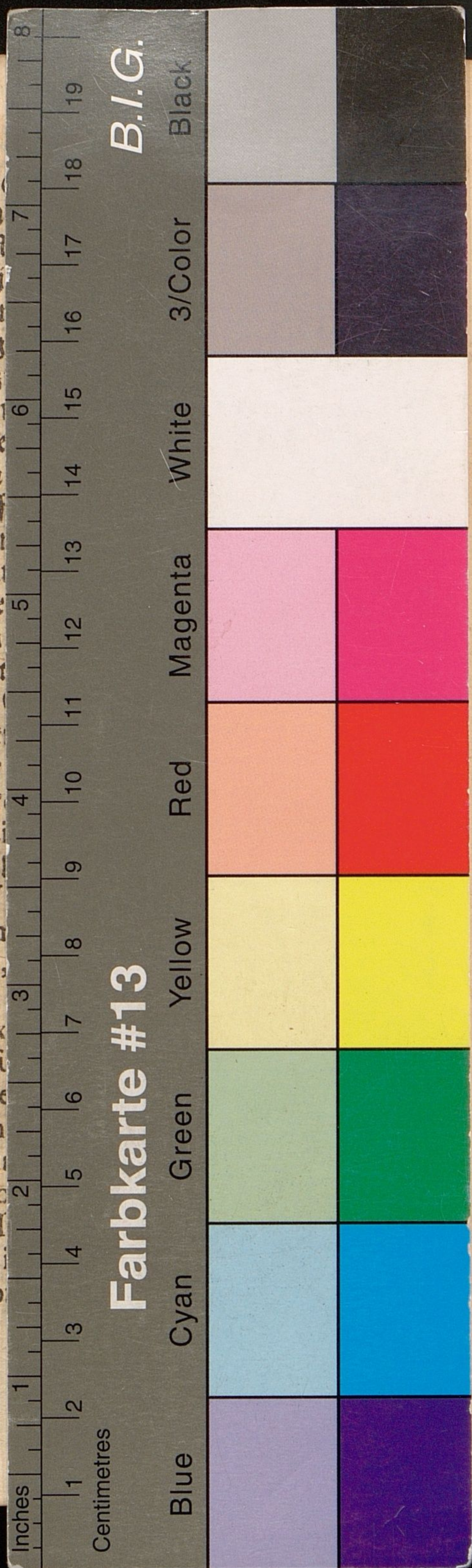
(X2617952)

10-17

VOLVING

HERMANNUS WERNER

Dissertatio Academica,

DE

DIVISIONE AC
QUALITATE RERVM, ET
EARUM DOMINIO EX JURE
GENTIUM ACQUIRENDO,
CONTINENS,

Quae

Olim ex permisso amplissimæ Facultatis Ju-
ridicæ in Academia Rhodonopolitana habita

NUNC VERO

Ob præclaram & in foro tritam materiam

DENUO RECUSA.

HELMSTADII,

Typis & Sumptibus JOHANNIS HEITMULLERI

Anno cl^o 1° c LXXVI.